

Datum: 7.9.2015

Zakaj vojaki odhajajo in zakaj ni novih

O dejanski problematiki Slovenije v vrstah Slovenske vojske in posledična nezainteresiranost za vojaški poklic ob 110.000 brezposelnih zaradi nizkih plač, odnosov, neurejenega statusa vojaka, nerazumnih izvršb... Za zaustavitev upadanja števila vojakov je potrebno tako ukrepanje, saj ob nespremenjenih trendih lahko Slovenija ostane brez vojakov z mnogimi podčastniki in častniki. **Slovenska vojska sva vztrajno spreminja v tovarno s številčno upravo brez delavcev.**

Pretekli teden je Ministrstvo za obrambo medijsko izpostavilo **vedno večje zmanjševanje zanimanja za delo v Slovenski vojski** z navodilnimi nekaterih dejstev o zmanjševanju števila pripadnikov SV že dalj časa, nekaj zaradi upokožitev, dve tretjini odhajajočih pa si najde boljše službe. Na Generalštabu ugotavljajo, da zadnja tri leta upada interes za zaposlitev v SV. Zato vojska v svoje vrste vabi z več ukrepi, praznizanimivega poklica, denarno nagrado ob podpisu pogodbe.

V Sindikatu vojakov Slovenije želimo pojasniti svoje videnje in stališče o perečem problemu, ki ga vrh vojske in ministrstvo vedno bolj izpostavljata. Sam zapis ni nastal na podlagi znanstvenega pristopa, temveč na podlagi aktivnega opazovanja in razgovorov. Večina članov SVS je dolga leta v vojaški službi, veliko je tudi veteranov Vojne za Slovenije in o tem problemu smo oblikovali svoje stališče, ki ga želimo predstaviti širši javnosti.

Iz novic bode podatek, da na Generalštabu ugotavljajo, da je v zadnjih treh letih interesa za delo v SV manj. To **ne drži**, saj **zanimanje za delo v SV upada že od leta 2003**, ko smo prešli na popolnjevanje SV s poklicnimi pripadniki. Upadanje zanimanja za delo v SV ima lastnosti trenda in v njem ni nič novega. Tako je število vlog za zaposlitev od leta 2003, ko je bilo največje, konstantno upadalo do leta 2009. Takrat in leta 2009 je bilo število vlog za zaposlitev v porastu. Že leta 2010 pa je število vlog ponovno začelo upadati in doseglo dno leta 2013. Leta 2014 je bilo za kanček boljše, kot kažejo podatki Generalštaba, pa bo **letošnje leto katastrofalno glede zaposlovanja** pripadnikov in odhodov iz vojske. Glede let 2008 in 2009 je potrebno spomniti, da je začel veljati nov Zakon o službi v SV, ki je na področju urejal marsikatero podrobnost iz posebnosti vojaškega življenja, prinašal pa je tudi nekaj dobrodošlih kompensacij za napore in odrekane pripadnikov. Če k temu prištejemo obsežno kampanjo "Pridruži se nam", ki se je v tem času izvajala (oglasilni radii, TV, internetu, čisto promocijski materiali, obiski srednjih šol), lahko razumemo porast zanimanja v letih 2008 in 2009. Kljub vsemu navedenemu je odhajanje v SV še naprej velik problem, ravno tako pa na drugi strani ni potrebnega zanimanja za prve zaposlitve v SV. **Zakaj?**

Po uvedbi poklicnega vojaka (velja za oba spola) je veliko število mladih ljudi izrazilo pripravljenost za zaposlitev v SV, vendar vsi ne izpolnjujejo pogojev za delo v vojski. **Kriteriji za vstop v SV so dokaj strogi** in v SVS menimo, da morajo takšni tudi ostati. Tako profesionalizaciji vojaškega poklica pa je zanimanje za SV usahnilo. Že od samega začetka **vojaške plače niso stimulative**. Če dodamo **informacije, ki jih morebitni kandidati za delo v SV dobivajo od že zaposlenih** sorodnikov, prijateljev ali znancev zaključimo, **zakaj zanimanje za delo v SV nenehno upada**. Samo upadanje zanimanja za zaposlitve pa je posledica odhajanja iz vojske. **Tisti, ki odhajajo so ključni tudi za vse tiste, ki ne želijo več priti v SV**. Če odhajajoči vojaki povedo svoje razloge vsem svojim znancem, prijateljem in sorodnikom, potem se ti zagotovo ne bodo več želeli zaposliti v SV tudi ob predhodni izredno močni želji. SV objavlja razpise za delovna mesta (nedavno za 17 mehanikov), ko pa morebitni zainteresirani kandidati že vnaprej vedo, da bodo lahko samo do 45. leta starosti. Ob tem poudarjamo, da sredstva, ki jih SV porabi na vojaka za usposabljanje za delo v SV (temeljno usposabljanje preko 3.000 EUR), kakor tudi nagrado, ki jo vojaki prejmejo ob podpisu pogodbe, morajo vrniti ob predčasnem odhodu iz SV.

To se je zgodilo že marsikomu, zadnji primer iz preteklega tedna pa je bivši vojak, ki trenutno dela v Nemčiji, MORS pa od njega na svojo zahtevo 6.935,15 EUR, kot je razvidno iz priložene izvirne izvršbe, v povezavi spdoaj. Od njega MORS zahteva vračilo celotne nagrade, ki je prejel pred leti kot nagrado za podpis pogodbe in nekje polovico stroškov usposabljanja za vojaka, ki skupaj zneso nekaj čez 3.000 EUR. Torej mora vrniti okrog 2.000 EUR z obrestmi, sorazmeren del glede na trajanje njegove zaposlitve. Kot vojak SV ni zmožni preživljati otrok in zato je odšel s trebuhom za kruhom po Evropi, sedaj pa bi naj dajal denar MORS-u, ko ima končno plačo, kot se spodobi. Zaradi takšnega delovanja SV pa je ponovno v finančnih težavah in skrbeh za preživetje svojih otrok. Vojak, ki želi ostati anonimen je zapustil svojo izkušnjo zaupal **Planet-u TV**, ki je bila predvajana v oddaji **Danes** 4. septembra med 18:50 minuto in 21:45 minuto, pa na oddajo: **O vrnitvi generalmajorja in izvršbah bivših vojakov**. Pridemo do situacije, ko nam ljudje odhajajo, novi pa ne želijo priti v vojsko, izkušeni teh, ki so zapustili SV. Kaj je torej narobe?

Vas zanima poklicno delo v Slovenski vojski?

Slovenska vojska bo tudi v letu 2015 uresničevala kadrovski načrt z nadomestnimi zaposlitvami in na ta način nadomeščala tiste pripadnike, ki so se upokojili ali jim je pogodba o zaposlitvi potekla. Izkoristite priložnost in se nam pridružite!

**Petletne pogodbe
in denarna nagrada
za nove vojake!**

V SVS menimo, da so razlogi za odhode povsem logični in razumljivi. Pripadniki najdejo boljše plačane službe in odidejo, kot tudi omenjajo mediji na podlagi dobljenih podatkov od ministrstva in vojske. Če se zadržimo pri tem argumentu, bomo ugotovili, da to povsem drži. Za njih **ni več nadur, dodatkov, napredovanj v činih, napredovanj v nazivih, nagrad itd**. Ponovno spomnimo, da **Zakon o službi v SV predvideva subvencijo plačila vrtca** za otroke pripadnikov SV. Do danes **niti en pripadnik SV ni dobil niti enega centa za otroka v vrtcu**, pa je od sprejetja tega zakona minilo že skoraj 10 let. SVS je za uveljavitev zakona celo sprožil **kolektivni spor, a neuspešno**, ker to ni pravica iz kolektivne pogodbe. Močan udarec plačam je bil nov Zakon o sistemu plač v avnem sektorju, ki je spremenil dodatek za stalnost v 0,33% za leto dela. Če pogledamo veljavni Zakon o obrambi, pa tam še zmeraj piše, da ta dodatek znaša 0,5%. Tukaj tudi mi **ne razumemo, kateri zakon je lex specialis**, kateri je področni zakon za obrambni sistem, **enkrat obrambni in drugič javno uslužbenki, kot državi odgovarja in obakrat v škodo pripadnikom SV**. Uvedene so bile tudi **varovane plače**, z utemeljitvijo, da nihče ne bo imel manjše plače, kot jo je imel pred sprejemom novega zakona. Prišel pa je Zakon o uravnoteženju javnih financ, ki je najprej **ukinil varovane plače, nato pa še znižal plače**, in skoraj neverjetno, **s strinjanjem socialnih partnerjev**. Če bi vprašali tiste z varovanimi plačami, se s tem zagotovo ne bi strinjal niti eden. Nekateri sindikati se s tem niso strinjali, med njimi tudi SVS. Le kdo bi vztrajal pri delodajalcu, ki mu vztrajno niža prejemke in ogroža socialno varnost družine, drugje pa bi za manj naporov in odrekanih dobil več? Saj je lepo gledati očeta ali mater kako odhaja na **enomesečno vajo v Nemčijo**, vendar bi ju vsi raje videli doma, sploh če **se domov vrneta z 200 ur prerazporejenega delovnega časa**, plača nič večja, **položnice pa enake**. Po podatkih MNZ, dosegljivih v povezavi spodaj (na navedenem spletnem mestu kot viru podatkov so jih na MNZ izbrisali), je povprečna neto plača policista s peto stopnjo izobrazbe januarja 2013 znašala 1.076 evrov, povprečna neto plača carinikov je bila 1.057 evrov, **vojakov pa le 766 evrov** in paznikov 976 evrov. **Kako to razložiti in utemeljiti vojakom?** Še posebej ob dejstvu, da imajo **vsí naštetí poklici isti 21 osnovni plačni razred**. Menimo, da so ti podatki dokaj konkretni in zgovorno pojasnijo, zakaj vojaki odhajajo in zakaj ne pridejo novi.

Leta 2009 je bil ustanovljen Sindikat vojakov Slovenije. Čeprav so sindikati že prej opozarjali na nepravilnosti v obrambnem sistemu, **niso naredili preboja v javnost**. Novoustanovljeni sindikat je **nastal med pripadniki iz želje po izboljšanju stanja** ter probleme že na začetku izpostavil v medijih in tudi vsem pristojnim institucijam podal prijave. Seveda je predvsem **predsednik SVS doživel in preživel vsa možna ustrahovanja in šikaniranja**, ki jih je bil deležen. Ne želimo pogrevati starih zadev, vendar je dobro spomniti, da se je delovanje sindikata onemogočalo dnevno z vsemi sredstvi, predsednik pa je bil **deležen več disciplinskih obravnav in kazenskih pregonov**, ki se do danes niso zaključili in kot kaže tega namena tudi ni. **Namen je očitno bil ustrahovanje pripadnikov SV preko medijev**, saj so vsi poročali o **»bitkah vojaškega sindikata in njegovega predsednika«**. Tudi na prvih straneh se je poročalo o tem, kako je **vojaški sindikalist izgubil službo zaradi sindikalnega delovanja**, ostali sindikati so v strahu le spremljali dogajanje. Predsedniku SVS je bil izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja (pogojno). Eden bivših načelnikov GŠSV je proti njemu podal tudi kazensko ovadbo in v kazenskem postopku zatrjeval, da je **predsednik SVS kriv, da ga je minister za obrambo zamenjal** in, da je to unikum vseh vojska sveta. Predsednik in sindikat sta

preživela, dokazala trdno voljo do zagotavljanja zakonitega stanja, v sindikat pa se posledično dnevno včlanjujejo novi člani vse do danes, tudi zaradi kontinuitete kvalitetnega delovanja. Povsem možno je torej, da je tudi **SVS s svojim delovanjem prispeval k realnejšemu prikazovanju odnosov in stanja na delovnopravnem področju v SV**, kar pa seveda ni dobro za pridobivanje novih kadrov, saj **odgovorni kljub vsem javnim apelom doslej še niso storili nič za izboljšanje stanja**, ki pa seveda ni vzpodbudno za nove zaposlitve.

Naslednja ključna zadeva je omejitev dela vojakom **v vojski le do 45. leta starosti**. Če je ljudem, že kot kandidatom povedano, da bodo **po 45. letu brez službe**, je njihova racionalna reakcija ta, da vojaško službo jemljejo **kot kratkoročno avanturo in nadomestno zaposlitev**, dokler ne najdejo trajnejše. Povsem odveč se je čuditi predčasnim odhodom, ko pa se ljudje odločajo povsem razumljivo. Seveda je **bolje oditi čimprej**, ko je človek še zanimiv morebitnim delodajalcem, kot pa **iskati novo službo, kot zgaran in utrujen vojak pri 45. letih**, v mnogih primerih tudi **kot delovni invalid**. 45 let je starost, ki jo lahko štejemo za težje zaposljivo kategorijo delavcev. Seveda se v sindikatu čudimo najprej omejevalnemu členu, nato pa neodzivnosti oblasti na probleme, ki šele prihajajo. Čeprav že vsaj zadnjih **5 let poslušamo**, kako je treba celovito pristopiti k temu problemu, pa nekih **rešitev ni**. Če že razumemo, da 45. letni človek ne bi zlahka obvladal nalog pehotnega izvidnika ali dela v enoti za specialno delovanje, pa **nam ni jasno**, zakaj ne bi mogel nadaljevati z delom po tem rojstnem dnevu kot npr. logistik, orožar, skladiščnik, vezist, radarist itd.

Tukaj naj omenimo tudi pismo, ki ga izvirnega prilagamo (v povezavi spodaj) in so ga pred nekaj dnevi anonimneži poslali ministrici za obrambo, državnemu sekretarju na MORS, načelniku GSSV, glavnemu inšpektorju za obrambo, generalnemu direktorju OVS in predsedniku SVS. **Zanimivo je dejstvo, da so ga od vseh sindikatov poslali samo v SVS**. V njem načenjajo problematiko pripadnikov, ki se bližajo 45. letu in po njihovem mnenju **neenakovredno obravnavo ter prednostno reševanje posameznikov** s postavljanjem na delovna mesta vojaških uslužbencev na podlagi osebnih zvez. V SVS smo žalostni zaradi anonimnega pristopa. Žalostni smo predvsem iz dveh razlogov. Prvi je ta, ker ne bodo dobili nikakršnega odgovora, saj se na anonimna pisma običajno ne odgovarja. Drugi pa je ta, ker **razkriva stanje na področju zaupanja vojakov v svoje nadrejene in strahu pred posledicami**, saj se mnogi ne upajo odkrito in iskreno pogovarjati. **To za zdravo vojsko**, kjer prevladujejo domoljubje, pogum, čast, tovarištvo, lojalnost in predanost, predvsem pa iskreno komuniciranje med nadrejenimi in podrejeni, **ni najbolj vzpodbudno**. Področje **medčloveških odnosov pa je ravno drugi dejavnik**, ki po našem prepričanju zraven plač bistveno vpliva na odhode pripadnikov iz SV in upadanje zanimanja za delo v SV. Tudi o tem **v SVS neprenehoma opozarjamo** tako odgovorne v SV, na MORS, vladi RS, poslanske skupine, vrhovnega poveljnika, kakor tudi druge pristojne institucije v RS. Kljub izdanemu načelnemu mnenju številka 179 o **koruptivnem nadziranju zakonitosti delovanja v SV** s strani Komisije za preprečevanje korupcije (v povezavi spodaj), in kljub **ugotovitvam varuha človekovih pravic** v letnih poročilih o posamičnih primerih v SV, kot **vzorčni primer št. XY o mobingu na delovnem mestu**, v povezavi spodaj, se stanje ni spremenilo. Vojaki se že več kot 20 let srečujejo z netransparentnim kadrovanjem, nepreglednim napredovanjem posameznikov, neznanimi merili in standardi za napredovanja ter naporitve na vojaška izobraževanja itd. Nikoli ni bilo jasno, kaj je potrebno, da bi pripadniki napredovali. In medtem ko so nekateri bili ali so še **petnajst ali več let v enem činu**, so nekateri **v enakem obdobju napredovali za 2, 3 ali več činov**. To ljudi ne more pustiti ravnodušnih, ampak pride čas, ko tega več ne zdržijo in grejo raje drugam. V vojskah z večletno tradicijo, ki delujejo transparentno, **vsak vojak ve pod kakšnimi pogoji lahko postane general**, v SV to ni možno niti teoretično oz. **se sploh ne ve kdaj in na kakšen način bi se kaj takšnega lahko zgodilo**.

Iz vsega opisanega sledi logičen zaključek in rešitev problema pomanjkanja kadrov, predvsem vojakov. Če ne želimo, da bi najboljši izurjeni vojaki zapuščali vojsko in s tem dajali negativen signal morebitnim kandidatom in če si odgovorni ne želijo, da bi sindikati opozarjali na nepravilnosti in s tem dnevno povečevali članstvo, je potrebno zelo malo. **Kratkoročno je potrebno začeti izvajati obstoječo zakonodajo** in **ne** neupravičeno (nezakonito) **jemati** pripadnikom

Tisto, kar je potrebno narediti takoj, posledice pa bodo dolgoročno blagodejno učinkovale, čeprav bodo odgovorni zatrjevali, da je to nemogoče ali pa vsaj zelo težko, je naslednje:

1. **Večnazivnost delovnih mest**. Večina delovnih mest v javnem sektorju se lahko opravlja v več nazivih. Povsem nerazumno v SV ni, bilo pa bi najbolj upravičeno in zaželeno. **Ne razumemo, zakaj se npr. dolžnost oddelčnega strelca ne more dveh ali treh nazivih**. Tako bi lahko vojak na isti dolžnosti napredoval od vojaka do desetnika, kar bi seveda pomenilo desetnik zelo izkušen dolgoletni strelec, ki je vzor mlajšim strelcem. Tudi dolžnost poveljnika voda bi se lahko opravljal v več nazivih, ne pa da imamo poročnike na začetnih dolžnostih že toliko časa, da bi že dolgo morali biti stotniki.
2. **Ukinitve pogoja opravljanja višje dolžnosti od osebnega čina za napredovanje v višji čin**. Pogoj, ki je pravo **gojišče oz. nepotističnega razporejanja kadrov**. Nerazumljiv in neumen pogoj za napredovanje, ki je **marsikaterega od napodil iz SV**. Kako drugače razumeti dejstvo, da je pripadniku zaupana dolžnost in dana plača za to dolžnost, čeprav ni potrebnih niti priznanih vojaških kompetenc za opravljanje te dolžnosti, če razumemo čin kot stopnjo dosežene strokovne pri delu z ljudmi v preteklosti. Veliko pripadnikov je tako leteče napredovalo, saj so po pridobitvi čina znova in znova bili postavljeni na višjo dolžnost, drugi pa so lahko samo čakali, kdaj jih bo doletela takšna usoda. Takšen pogoj ubija vsakršnega pripadnika, saj ne bodo napredovali, dokler se jih nadrejeni ne usmilijo in predlagajo za višjo dolžnost.

3. **Javni uslužbenci.** Politične sile v RS se morajo odločiti ali bodo pripadniki vojske še naprej javni uslužbenci, ali bodo iz pripadniki SV še naprej javni uslužbenci, potem morajo tudi za njih veljati ista delovnoppravna zakonodaja. **Vse kar je "lex specialis" je slabša obravnava, čeprav ko je bil Zakon o obrambi pisan, sigurno ni bilo mišljeno, da bodo vojaki n civilnih javnih uslužbencev. Kvečjemu obratno.** Zakonodaja pa se za pripadnike SV zmeraj tolmači v njihovo škodo. Dodatek za stalnost je v ZObr predviden kot 0,5%, vendar ga je povozil ZSPJS, ki je predpisal 0,33%. Ko pa se tolmači p delovnem mestu, se uporablja ZObr, ki govori o pripravljenosti na delovnem mestu ali določenem kraju, ZSPJS pa tega s in opredeljuje samo pripravljenost na domu. Če pa se pripadniki SV izvzamejo iz sistema javnih uslužbencev, pa se vse o naporu in odrekanja lahko ponovno ovrednotijo v pravem "lex specialis", ki bo tudi resnično veljal in se izvajal za pripad ne bi mogla spreminjati in prilagajati vsaka trenutna oblast brez dvotretjinske podpore Državnega zbora.
4. **Odnosi v SV.** Slovenski vojaki si zaslužijo odlične poveljnike. Odličnost je zraven strokovnosti izražena predvsem v sk podrejene. SV se večkrat ozira po zahodnih zaveznikih in včasih nekritično vnaša vse vsebine, ki jih je nekdo nekje sluča delovanje SV. Večkrat je to imelo slabe posledice za vojaka. Težko je pričakovati npr., da se bodo slovenski vojaki povs ameriškim zahtevam za bojavnika, ko pa niso niti enako obravnavani in preskrbljeni. Ena od stvari, ki jo v ameriški vojski časa izvajajo in jo v SVS nestrno pričakujemo je **model 360 stopinjskega ocenjevanja**. Do sedaj lahko trdimo, da je s SV, razen strelske usposobljenosti in ocene gibalnih sposobnosti, **višina priljubljenosti podrejenega pri nadrejenem** odraža celotnega spektra delovanja nekega pripadnika. V ameriški vojski je ocena pripadnika **sestavljena iz ocene njegovih tovarišev in njegovih podrejenih** (če jih ima). Tudi samega sebe ocenjujejo, nato pa se vse ocene primerjajo končne ocene. Menimo, da je to pravi način ocenjevanja dela, saj vsebuje oceno in videnje vseh akterjev, ki so vključeni proces posameznika. Prav tako menimo, da je to **edini način, da se SV s poveljniških položajev reši vseh tistih, ki un moralo pri svojih podrejenih**, saj kljub temu, da so mogoče vseh svojim nadrejenim, takšni ljudje s svojimi podrejenim marajo, ne bodo mogli izvrševati zadanih nalog, s tem pa bodo zraven naloge predvsem ogrožali varnost in življenja svoj Prepričani smo, da bi takšnemu načinu ocenjevanja nasprotovali ravno takšni.

Seveda je še veliko orodij za izboljševanja stanja na področju popolnjevanja SV, vendar je potrebna politična volja za spremembo na Če ob današnjih pogojih general ne more preživljati svoje družine, le kako jo bo vojak. Tarnanje v medijih, kako nam vojaki uhajajo, n si ne želijo priti, ne bo izboljšalo stanja, prej ga bo poslabšalo. V SVS imamo rešitve, vemo kako pripadniki čutijo, vemo kakšen odnos želijo in si ga tudi zaslužijo, a nas MORS in SV glede večine zadev ne poslušata, kot ostalih sindikatov ne.

Slovenski vojaki in tisti, ki so v teh časih to pripravljeni postati, si zaslužijo le najboljše. Danes smo še daleč od tega!

Objavljeno na spletni strani www.sindikatrojnikov.si/

PRILOGA 1: Izvršba vojaka za nagrado ob zaposlitvi in polovico stroškov usposabljanja

PRILOGA 2: Anonimno pismo prejeto tudi v SVS

PRILOGA 3: Plače policajev, vojakov, carinikov, paznikov, medicinskih sester ter računovodij in kadrovnika V

PRILOGA 4: Načelno mnenje KPK št. 179 - del o Slovenski vojski

PRILOGA 5: Letno poročilo Varuha človekovih pravic_Vzorčni primer št. 92 iz Slovenske vojske

